

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

En fenomenografisk studie om förskollärares uppfattning kring anknytning vid inskolning

Namn: Ida Marklung, Sara Thuresson och
Viktoria Wahlgren
Program: Förskolläraryrket

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2020
Handledare: Panagiota Nasiopoulou
Examinator: Maria Reis

Nyckelord: *Anknytning, variation, uppfattning, förskolan*

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares uppfattning av begreppet anknytning, och att sedan urskilja variationer. Den teoretiska utgångspunkten är anknytningsteorin, som behandlar hur nära och känslomässiga relationer har betydelse för barnets utveckling. Fokuset i studien motiveras med att det i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) fastställer att förskolan ska vara en *trygg* plats för alla barn som vistas där. Däremot framkommer det inte tydligt i läroplanen vad trygghet innebär. Forskning (Bowlby, 2007) visar att barn är i behov av trygga anknytningspersoner för sin psykiska hälsa samt att våga utforska sin omgivning. Trots det nämns inte begreppet anknytning överhuvudtaget i läroplanen för förskolan. Vi ville därför undersöka och synliggöra hur förskollärare som är verksamma i förskolan uppfattar begreppet.

Detta är en kvantitativ studie som bygger på en enkätundersökning som besvarades av 9 förskollärare, däremot är en del av enkätfrågorna utformade ur ett kvalitativt synsätt. Resultatet visar att det finns en viss otydlighet av begreppet anknytning, och förskollärarnas tolkningar av begreppet varierar. "*Trygghet*" är dock en aspekt som återkommer av samtliga respondenter. Förskollärarna nämner även att anknytningen är viktig för att barn ska våga utforska sin omgivning, samt att kontinuitet och rutiner underlättar för att skapa trygga relationer. Studien bidrar till kunskap om att begreppet anknytning borde lyftas i läroplanen för förskolan, att de flesta respondenterna kopplar samman anknytning med omsorg, samt att respondenternas uppfattningar kring begreppet anknytning varierade, trots att det fanns både likheter och skillnader i svaren.

Förord

Genom samtal kring att barn i allt yngre åldrar skolas in i förskolan, väcktes ett intresse kring anknytningens betydelse och vad läroplanen säger kring detta. Efter arbetet med studien har vi fått många nya kunskaper och nya synsätt. Inte minst har vi fått upp ögonen för vilken betydande roll anknytningen har, särskilt för barn i de yngre åldrarna, vilket vi kommer att bära med oss i vår kommande yrkesprofession. Likaså har vi fått mer kunskaper kring hur trygga relationer kan skapas i förskolan.

Vi skulle vilja rikta ett tack till varandra för ömsesidigt engagemang och ett gott samarbete. Likaså vill vi tacka de förskollärare som tagit sig tid att besvara enkäten, och de rektorer som hjälpte oss att komma i kontakt med våra respondenter. Vi vill även tacka de personer som hjälpt oss att testa enkäten innan vi påbörjade de "*riktiga*" utskicken, det var guld värt att få utomstående feedback. Och framför allt vill vi skicka det varmaste tack till vår handledare Panagiota Nasiopoulou, tack för vägledning och engagemang.

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
2	Syfte	6
3	Teoretisk utgångspunkt	7
	Anknytningsteorins historiska inramning	7
	Trygg bas.....	7
	Hur anknytningen utvecklas.....	8
	Anknytningsmönster	8
	Anknytningsteorins bidrag till studien.....	9
4	Centrala begrepp	9
5	Tidigare forskning	10
	Förskollärarens roll	12
6	Metod	13
	Fenomenografisk ansats	13
	Enkätundersökning.....	13
	Urval	14
	Genomförande.....	14
	Validitet och reliabilitet.....	15
	Forskningsetiska överväganden	16
	Fenomenografisk analys.....	16
6	Resultat	17
	Bortfallsanalys.....	17
	Bakgrundsfrågor.....	18
	Öppna frågor	19
	Förskollärares tolkning av anknytning i relation till läroplanen	21
	Vad upplever förskollärare för hinder eller möjligheter i arbetet med att bidra till en trygg anknytning i förskolan	23
7	Diskussion och slutsatser	25
	Förskollärares uppfattning av begreppet anknytning.....	25
	Tolkning av anknytning i relation till läroplanen.....	26
	Möjligheter eller hinder i arbetet med en trygg anknytning	27
	Metoddiskussion	29
	Slutdiskussion	29

8	Förslag på vidare forskning	30
9	Slutord.....	30
10	Referenslista.....	31
11	Bilagor	33
	11.1 Bilaga 1.....	33
	11.2 Bilaga 2.....	34
	11.3 Bilaga 3.....	35

1 Inledning

Studien är en fenomenografisk studie om förskollärares uppfattning kring barns anknytning i förskolan med fokus på inskolning. I studien undersöks därför förskollärares uppfattningar om fenomenet anknytning, och även variationerna kring dessa.

Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) understryker hur förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Vidare betonas hur utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barnet där lärande, omsorg och utveckling bildar en helhet. Sandell och Nyrén (2013) lyfter begreppet *educare*, vilket ska förstås som att omsorgen är en viktig del i lärande. Förskolans verksamhet ska alltså inte enbart vara omsorg, utan ska alltid förstås i relation till lärande. Broberg, Hagström och Broberg (2012) beskriver att trygga relationer mellan barn och pedagoger är av stor vikt för lek och lärande. Dock uttrycker författarna samtidigt en oro kring att studier mellan 1977-2005 visat att trygga relationer i förskolan minskat under denna period. Författarna kopplar detta till ett ökat fokus på utbildning, och ett minskat fokus på omsorg och känslomässig utveckling i förskolan. Även Halldén (2015) betonar hur det finns en risk att omsorgsbegreppet osynliggörs, i en förskola som blir allt mer målstyrd. Att fokuset på trygga relationer i förskolan minskat, ger oss ytterligare en anledning till att vilja undersöka hur begreppet uppfattas av förskollärare i en tid där fokuset läggs allt mer på lärande.

Att börja i förskolan kan ha många positiva effekter på barnen. Bland annat får barnen möjlighet att utveckla sina sociala och kognitiva förmågor. Men att börja på förskolan har också visat sig kunna medföra mycket stress hos barnen, framför allt de yngsta. Om dessa stresspåslag pågår under längre tid, kan de påverka barnets immunsystem, minska barnets inlärningsförmåga och skapa beteendeproblem (Broberg m.fl. 2012). Det är därför viktigt att barnen får en bra start i sin vistelse på förskolan med så lite stresspåslag som möjligt, eller åtminstone att dessa inte blir långvariga. Broberg m.fl. (2012) beskriver att förskolläraren har som uppgift att bli en vikarierande anknytningsperson som skall se till att läsa barnets behov och reaktioner under inskolningstiden, för att göra den så bra som möjligt för barnen. Bland annat för att minska barnets stress. Broberg m.fl. (2012) lyfter att utformningen av inskolningen kan se väldigt olika ut på olika förskolor, och att detta i kombination med förskollärares arbete med att skapa en trygg relationen med barnet kan vara avgörande för barnets välbefinnande under inskolningstiden. Eftersom förskollärares arbete med att skapa trygga relationer är så viktigt för barnens välbefinnande, fann vi det intressant att undersöka närmare. Inskolningen är ju ändå en tid då barnen skall skiljas från sina vårdnadshavare, och förskollärare får en betydande roll för barnen. Avsikten med studien är därför att lyfta fram förskollärarnas syn på begreppet anknytning i förskolan, kopplat till inskolningen, för att ge oss en inblick i hur det ser ut idag. För att skapa en trygg omsorg och miljö för barnet behöver det finnas olika anknytningspersoner i barnets liv. Dessa anknytningsrelationer är grunden för barnens personlighetsutveckling (Hartz & Schwartz, 2010)

2 Syfte

Syftet med studien är att undersöka variationen av förskollärares uppfattning och förhållningssätt kring anknytning i förskolan. Detta görs genom att kartlägga och därmed undersöka förskollärares olika uppfattningar kring anknytning vid inskolningen.

Frågeställningar:

- Hur uppfattar förskollärare begreppet anknytning?
- Hur ser förskollärarna på anknytningsbegreppet som lyfts fram i läroplanen?
- Hur beskriver förskollärare sitt egna förhållningssätt kring anknytning vid inskolning?
- På vilket sätt skiljer sig förskollärares uppfattning eller förhållningssätt om anknytning åt?

3 Teoretisk utgångspunkt

Studien utgår ifrån anknytningsteorin, trots att Svensson och Åkerblom (2020) anser att fenomenografin är mer likt en forskningsinriktning. Men för att få förståelse för anknytningens betydelse i förskolan, används anknytningsteorin i studien. Däremot används en fenomenografisk ansats under analysen av resultaten. Ansatsen beskrivs mer ingående under kapitlet metod. I detta kapitel läggs fokus på delar av anknytningsteorin som är relevanta för studien. Först introduceras hur anknytningsteorin uppkom genom en historisk inramning, vidare presenteras viktiga begrepp inom teorin såsom "trygg bas" och "anknytningsmönster", till sist en kort introduktion kring hur anknytning utvecklas.

Anknytningsteorins historiska inramning

Barnpsykiatern John Bowlby var anknytningsteorins upphovsman (Broberg m.fl., 2012). Teorin grundades i slutet av 1940-talet efter att Världshälsoorganisationen (WHO) kontaktat Bowlby för att få hjälp att få fram strategier till att förbättra situationen för barn som separerats från sina föräldrar, vilket det fanns gott om i Europa efter kriget. Bowlbys arbete visade att föräldrarna har stor betydelse för barnens utveckling och att tidiga separationer från föräldrarna påverkar barnen negativt, speciellt påverkas barn under 3 år. Bowlbys rapport som sammanfattade detta hette *Maternal care and mental health* och blev mycket uppskattad och översattes till många språk. Intresset gav Bowlby möjlighet att fortsätta sitt arbete kring tidiga separationer.

Bowlbys (Broberg m.fl., 2012) fortsatta arbete ledde bland annat till att barn som tidigare uppmanades att inte få besök under sjukhusvistelse, nu uppmanades att besökas. Bowlby menade att den oron som barnen visade i samband med föräldrars besök och när de lämnade, var hälsosamma tecken på att barnen visade behov av kontakt med sina föräldrar.

Bowlby tyckte dock att det saknades en teori som sammanfattade detta synsätt. Han bestämde sig därför för att utarbeta en teori kring processen då barnen knyter an, och hur detta är av stor vikt för personutvecklingen (Hart & Schwartz, 2010). Denna teori kom att kallas för anknytningsteorin och behandlar nära och känslomässiga relationer, samt vad de har för betydelse för barnets utveckling. Denna teori anses idag vara den viktigaste teorin som belyser hur människor förhåller sig till omsorg, närhet och beskydd. Men även en teori som belyser självständighet, lust att upptäcka samt tron på sin egna förmåga (Broberg m.fl., 2012).

Trygg bas

Förutom Bowlby var även psykologen Mary Ainsworth en förgrundsfigur av anknytningsteorin (Broberg m.fl., 2012). Tillsammans undersökte dem anknytningens koppling till barns utveckling. Ainsworth var den som myntade begreppet *trygg bas* i en av sina avhandlingar, och begreppet anses vara centralt inom anknytningsteorin (Broberg m.fl.,

2012). Trygg bas uppstår när någon omsorgsperson finns tillgänglig för barnen och uppmuntrar dem att utforska världen. Samtidigt ska omsorgspersonen finnas till hands när barnet återvänder, och barnet skall känna sig trygg och välkomnat när hen behöver känslomässig eller fysisk närhet. Detta innebär att den trygga basen skall vara en "säker hamn" som barnet kan utgå ifrån, få stöd i sitt utforskande, och återvända till när det börjar kännas otryggt (Hart & Schwartz, 2010). Om en trygg bas inte existerar och att barnet har en otrygg relation till sin omsorgsperson, kommer barnets utforskande att påverkas. Om barnet inte vet att det finns en trygg bas att återvända till, finns risken att barnet inte lämnar basen överhuvudtaget eller att barnet inte använder sig av basen att återvända till för fysiskt eller känslomässigt stöd (Broberg m.fl., 2012). Författarna beskriver den trygga basen som ett gummiband trätt över barnet och omsorgspersonen. Så länge de båda håller sig inom ett behagligt avstånd med gummibandet i ett slapt läge, så märks det inte av. Men om avståndet blir större spänns gummibandet och skapar ett obehag för både barnet och omsorgspersonen. Detta visuella gummibandet reglerar avståndet så att barnet kan känna sig trygg i att lämna och återvända till basen (Broberg m.fl., 2012)

Hur anknytningen utvecklas

Bowlby (Hart & Schwartz, 2010) menar att anknytning är ett medfött bettendesystem och att barnen, enkelt uttryckt, är förprogrammerade för att knyta an till sina föräldrar. Bowlby menar att barn från födseln är sociala och kommunicerar för att skapa relationer (Hart & Schwartz, 2010). Barnet utvecklar strategier för att få så mycket närhet som möjligt av sina föräldrar, och formas sedan utefter sina föräldrars omvårdnadsförmåga. Anknytningen utvecklas sedan gradvis under de första levnadsåren och anknytningsprocessen skapar ett särskilt psykologiskt band mellan anknytningspersonen och barnet. Hur detta band ser ut är beroende av anknytningspersonens villighet och förmåga att möta barnens behov. Hur anknytningen utvecklas i barnens uppväxt, kommer att prägla barnets framtida relationer, och är viktig för att kunna hantera senare livshändelser (Broberg m.fl., 2012).

Anknytningsmönster

Broberg m.fl. (2012) lyfter att det är nödvändigt att skilja på *utvecklandet av anknytning* och *kvaliteten på anknytningen*. Forskning visar att barn knyter an till sina omsorgspersoner vid regelbunden fysisk kontakt, oavsett kvaliteten på den fysiska kontakten. Detta innebär att även ett spädbarn som vanvårdas eller misshandlas av sin omsorgsperson, knyter an till denne ändå. Beroende på kvaliteten av anknytningen skapar barnen omedvetna arbetsmodeller kring hur relationer skall se ut och ligger till grund för hur barnet sedan betar sig mot sina anknytningspersoner. Man kan säga att det är en modell för hur barnen ska bete sig för att de ska lyckas få sina anknytningsbehov tillgodosedda.

Ainsworth (Broberg m.fl., 2012) utvecklade ett test för att studera just samspelet mellan barn i åldrarna 1-2 år och deras vårdnadshavare. Detta test kallades för "*främmande situationen*", eller "*strange situation*". Metoden används fortfarande inom utvecklingspsykologin. Testet gick i korthet ut på att barnet skall separeras små korta stunder från sina vårdnadshavare och sedan lämnas både ensam, och lämnas ensam med en främmande person. Ainsworth fann genom testet tre stycken anknytningsstilar, eller anknytningsmönster som de kom att kallas. Dessa har haft lite olika namn, men benämns i denna studie *trygg* och *otrygg* anknytning samt att otrygg anknytning delas in i två mönster, *otrygg ambivalent* och *otrygg undvikande* (Hart & Schwartz, 2010). Dessa tre huvudmönster har senare kompletterats med ett fjärde, det så kallade desorganiserade anknytningsmönstret (Broberg m.fl., 2012).

Det *trygga anknytningsmönstret* kännetecknas av att vårdnadshavaren används som barnets trygga bas, som hen kan komma till för att söka tröst eller hjälp vid behov (Hart & Schwartz, 2010). Detta innebär att barnet känner sig trygg med att vårdnadshavaren finns till hands när det behövs, är uppmärksam på barnets signaler och på ett kärleksfullt sätt reagerar när barnet söker skydd och tröst. Dessa barn visar ofta nyfikenhet, är flexibla och tåliga för stress. Det *otrygga ambivalenta anknytningsmönstret* är ett mer osäkert anknytningsmönster där barnen känner osäkerhet kring ifall vårdnadshavaren finns till hands. Detta resulterar ofta i ängsliga och klängiga barn som är oroliga för att behöva skiljas från anknytningspersonen. Detta hindrar dem ofta från att utforska sin omgivning. Det *otrygga undvikande anknytningsmönstret* kännetecknas av att barnen inte söker emotionell kontakt med någon. De undviker närhet och är självständiga. Detta mönster kan resultera i att barnen varken söker tröst när hen egentligen hade behövt det, eller visar sina egna behov. I detta mönster menar man att barnen räknar med att bli avvisade av vårdnadshavaren, och att de därför undviker att söka kontakt. Detta mönster framkallas i familjer med vårdnadshavare som är avvisande och känslomässigt otillgängliga för barnet (Hart & Schwartz, 2010). Det fjärde mönstret tillkom efter att det uppmärksammats att vissa barn inte kunde klassificeras i något av de tidigare nämnda mönstren. Det *desorganiserade anknytningsmönstret* lades då till för de barn som inte har något mönster. Det som skiljer detta mönster från de andra är att samspelet mellan vårdnadshavaren och barnet bygger på rädsla, vilket resulterar i att barnet har svårt att etablera ett anknytningsmönster och istället uppvisar obegripliga beteenden. Dessa kan vara till exempel motstridiga beteenden såsom vaksamhet, våldsamhet eller ilska. Denna typ av anknytningsmönster kan förekomma om föräldern inte är fysiskt eller psykiskt tillgängligt för barnet under en lång tid. Det kan också skapas i familjer där misshandel förekommer (Broberg m.fl., 2012).

Vad barnet utvecklar för anknytningsmönster bestäms av vilken omvårdnad barnet får av sina vårdnadshavare. Relationens förutsättningar är avgörande om barnet får en trygg eller otrygg anknytning. Anknytningsmönstret blir för barnet en arbetsmodell hur hen uppfattar sig själv och andra. Barn som utvecklar en trygg anknytning utvecklar också tillit till sig själv och till omvärlden, medan barn som utvecklat en otrygg anknytning inte kan använda sig av omsorgspersoner som en trygg bas (Hart & Schwartz, 2010).

Anknytningsteorins bidrag till studien

Genom att ha fått en inblick i anknytningsteorin med dess historiska bakgrund, begrepp samt hur anknytning utvecklas, har vi fått möjlighet att få en bredare förståelse för hur tidiga separationer påverkar barnen. I denna empiriska studie blir det därför intressant att se hur förskollärare ser på begreppet, speciellt i anslutning till inskolning. Detta eftersom inskolningen blir en separation mellan barn och vårdnadshavare. Kanske går det att urskilja ifall anknytningsteorin är något som respondenterna tar fasta vid genom att synliggöra deras uppfattningar.

4 Centrala begrepp

I kommande kapitel redogörs centrala begrepp för studien. Begreppet *Anknytning* presenteras då det är studiens undersökningsobjekt och ett centralt begrepp inom anknytningsteorin. Begreppen *variation* och *uppfattning* presenteras då de är centrala inom fenomenografien och används under resultatanalysen.

Anknytning: Begreppet anknytning är en översättning av engelskans *attachment*, och syftar till att beskriva när något mindre är beroende av att hänga ihop med något större (Broberg m.fl., 2012). Anknytning kan beskrivas som det emotionella band mellan barn och vuxna i deras närhet, antingen föräldrar eller andra omsorgspersoner (Commodari, 2013). Mindre barn har oftast mer än en anknytningsperson, och de anknytningsrelationerna är mycket viktiga för barns kognitiva- och sociala utveckling. Detta gäller även anknytningsrelationerna mellan barnen och förskollärarna på förskolan. Att barnet har en trygg anknytning till förskollärare på förskolan har inte bara positiva effekter på barnens utveckling, utan hjälper barnen att få en bättre och tryggare upplevelse på förskolan generellt (Commodari, 2013).

Variation: Inom fenomenografien fokuserar man på att få syn på variationen. Ett utmärkande drag inom fenomenografien är att det i resultatet framgår en variation av uppfattningar, kring ett specifikt fenomen. Det är vanligt att ett litet antal uppfattningar om det valda fenomenet tas till vara på, och därefter sammanfattas de "helhetsegenskaper" som nämns. De viktiga egenskaper hos fenomenet definieras utifrån vad forskningen säger. Tillvägagångssättet som används för att beskriva den variation som framgått, varierar. Men ett exempel, och det mest vanliga inom fenomenografien, är att dela upp resultatet i kategorier, och det blir huvudresultatet inom den undersökning som gjorts (Svensson & Åkerblom, 2020).

Uppfattning: Undersökningsobjekten i studien är förskollärares uppfattning av fenomenet anknytning i förskolan. Förståelsen för vad en uppfattning är, har betydelse för hur vi tar oss an forskningsobjektet och beskriver vår uppfattning (Svensson & Åkerblom, 2020). Begreppet uppfattning kan jämföras med begreppet *erfarande* (Svensson & Åkerblom, 2020). Hur ett fenomen uppfattas eller erfars kan variera beroende på om det är satt i ett sammanhang och endast ses som ett avgränsat fenomen (Svensson & Åkerblom, 2020). Personers uppfattning om fenomenet "anknytning", kan med andra ord variera beroende på om det läggs till en situation eller inte, till exempel "anknytning i förskolan". Vetenskapliga uppfattningar som tagits fram med hjälp av vetenskapliga metoder kan betraktas som kunskap. Och våra uppfattningar påverkar i hög grad vårt sätt att förhålla oss i olika situationer (Svensson & Åkerblom, 2020). När man studerar en grupp människors uppfattningar i en viss situation, är detta uppfattningar som sker just i den valda situationen, vilket gör att begreppets betydelse begränsas. Trots att det finns olika uppfattningar om varje fall av till exempel fenomenet anknytning, kan dessa vara relevanta och skapa en grund för den som läser studien. Genom att kartlägga och därmed undersöka uppfattningarna i undersökningar, främjas mer välgrundade uppfattningar som andra kan ta del av (Svensson & Åkerblom, 2020).

5 Tidigare forskning

Detta kapitel introduceras med en bakgrund kring hur omsorgsuppdraget har blivit allt mer ett utbildningsuppdrag. Vidare läggs fokuset på inskolning och hur förskollärare kan arbeta för att skapa en trygg anknytning till barn. Bland annat lyfts barnsyn och en samspelande atmosfär som viktiga utgångspunkter i arbetet med att skapa trygga relationer.

Från omsorgsuppdrag till det kompetenta barnet

Hägglund (2015) lyfter hur fokus i förskolan har flyttats från att ha varit ett omsorgsuppdrag för att stödja föräldrar, till att bli ett utbildningsuppdrag. Författaren lyfter hur ansvaret för förskolan år 1996 flyttades från socialdepartementet till utbildningsdepartementet, och i likhet

med skolan fick förskolan år 1998 en egen läroplan. Hägglund lyfter hur denna förskjutningen av fokus från omsorg till utbildning har väckt en hel del reaktioner, där många menar på att barn i förskolan är för små för att gå i "skola". Dock understryker Hägglund, att trots detta ökade fokus på utbildning, finns värdefrågorna fortfarande kvar som ett grundläggande element i förskolan. Halldén (2015) menar på att förskolans läroplan trycker allt mer på lärande och det kompetenta barnet. Halldén menar vidare att detta delvis har att göra med det samarbete som skett internationellt i samband med FN:s barnkonvention, som nu även blivit lag. Författaren lyfter även det paradigmskifte som skett inom sociologisk, pedagogisk och psykologisk forskning, som en bidragande orsak till att barns plats och position i samhället förändrats så drastiskt de senaste åren. Ett resultat av detta är att bilden av ett barn är inte längre det lilla sårbara barnet, som är totalt beroende av vuxenvärlden. Dagens bild av ett barn är det kompetenta barnet, en samhällsmedborgare, en aktör, ett barn som har rättigheter att vara med påverka sina liv.

Anknytning i relation till inskolning

Broberg m.fl. (2012) lyfter hur inskolningen innebär en stor förändring i ett barns vardag, från att ha varit hemma med någon av sina föräldrar, till att nu börja förskolan med många andra barn och allt vad det innebär. Författarna menar att inskolningen har tre primära syften: Det handlar om att vänja barnet vid en helt ny miljö, samt att lära känna minst en omsorgsperson som ska fungera som en ersättare för föräldern under dagarna. Till sist att vänja barnet att i flera timmar vara utan sin förälder, kunna ägna sig åt lek och utforskande och istället för att ty sig åt en förälder vända sig till en omsorgsperson.

När barnet separeras från föräldern, är det av stor vikt att det finns en lyhörd ersättare för föräldern. Bowlby (2007) skriver fram vikten av att skapa en trygg sekundär anknytningsperson, och menar på att barn som inte har tillgång till en trygg anknytningsperson i förskolan kan påverkas negativt. Dessutom menar Bowlby att barn inte påverkas nämnvärt av att separeras från sin primära anknytningsperson, om barnet har tillgång till en sekundär anknytningsperson som visar barnet omsorg. Författaren anser även att en primär anknytningsperson alltid ska vara en trygg anknytning för barnet, då de barn som saknar trygg anknytning kommer ha svårt att skapa en trygg sekundär anknytningsperson, vilket kan resultera i psykisk ohälsa. Å andra sidan menar Bowlby att barn som har en trygg primär anknytningsperson likaså kan påverkas av psykisk ohälsa om de i exempelvis förskolan inte har en trygg sekundär anknytningsperson.

Broberg m.fl. (2012) lyfter en studie, där kvaliteten på relationen mellan omsorgsperson och barns mättes. Studien genomfördes på förskolor med hög kvalitet och pågick mellan att barnen var 15 månader fram tills de var 24 månader. Resultatet visade att vid 24 månaders ålder var relationerna lika goda mellan barn och omsorgsperson, som mellan barn och förälder. Författarna understryker hur detta inte betyder att relationerna är lika viktiga, men lyfter hur en förskollärare kan vara minst lika lyhörd för ett barns behov som en vårdnadshavare. De menar på att en omsorgsperson som var lyhörd för barnet kunde bemöta barnens behov, men menar också att detta var beroende av barngruppens storlek. I de små grupperna, 10-15 barn, kunde omsorgspersonen reagera på nästan varenda signal från barnet, men inte i de större grupperna. Den omsorgsperson som skolat in barnet på förskolan, speciellt om inskolningen skett under två veckors tid, har störst möjlighet att bli barnets anknytningsperson. Andra omsorgspersoner kan ändå snabbt bli barnens favoriter i andra situationer, till exempel leksituationer. Anknytningsbegreppet ska inte bli ett samlingsbegrepp för goda relationer mellan barn och omsorgspersoner. Även om barnet ofta vänder sig till en

omsorgsperson för att leka, är det vid tillfällen då barnet känner hot eller fara som anknytningspersonen blir den barnet vänder sig till i första hand (Broberg m.fl., 2012).

Förskollärarens roll

Comondari (2013) lyfter hur forskning visar att barn är lika benägna att skapa säkra anknytningar till människor i dess närhet som inte nödvändigtvis är deras föräldrar. Quan-McGimpsey, Kuczynski och Brophy (2011) menar att även om relationen mellan förälder och barn, och barn och förskollärare såklart skiljer sig åt, finns det ändå en del likheter. Författarna menar att precis som en förälder, formar en förskollärare en relation till barnet som kännetecknas av tid, engagemang och omsorg. Broberg m.fl. (2012) lyfter hur barn ofta har en till fem anknytningspersoner. Författaren menar att en anledning till att det inte rör sig om fler, beror på all den tid och engagemang det tar. I förskolan kan man därför anta att ett barn skapar en anknytningsrelation till högst en förskollärare. Om en anknytningsrelation utvecklas eller inte, kan bero på många olika saker, Broberg m.fl. lyfter två viktiga förutsättningar. Den första handlar om hur regelbunden kontakten varit mellan barnet och en omsorgsperson, den andra punkten om huruvida en omsorgsperson har fått möjlighet till eller lyckats ge tröst till barnet (Broberg m.fl., 2012). För att en anknytning ska kunna skapas krävs tid och engagemang och att det skapas en kontinuitet i kontakten. Hagström (2010) lyfter speciellt de utsatta barnen som växer upp i brist på omsorg och menar på att förskollärare i förskolan har en viktig roll i att skapa ett anknytningsmönster för dem.

I arbetet med att skapa trygga anknytningsrelationer till barn i förskolan, bör varje förskollärare reflektera över sin barnsyn. Johanssons (2011) studie ”*Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*” menar att den barnsyn en förskollärare har, påverkar det förhållningssätt och den omsorg som barnet får. Hagström (2010) lyfter begreppet omsorgssvikt, de vill säga en bristande känslighet för barnets behov och menar på att det finns ett samband mellan bristen på omsorg och att barnet kan utveckla en otrygg anknytning. I en förskola som blir allt mer målstyrd och fokuserar på det kompetenta barnet, finns en risk att barnen utvecklar en otrygg anknytning. Johansson (2011) beskriver begreppet barnsyn som hur vuxna bemöter, har för tankar om och förhåller sig till ett barn. I sin studie lyfter Johansson tre återkommande drag som uppmärksammades i samspelet mellan förskollärare och barn: *barn är medmänniskor*, *vuxna vet bättre* och *barn är irrationella*. Om en förskollärare ser på barnet som en *medmänniska*, ses barnet som en egen individ, med specifika behov, önskningar och förmågor. Förskollärare strävar efter att bemöta detta, och tillgodose de behov som barnet uttrycker. Johansson menar på att i ett sånt här förhållningssätt visar förskollärare respekt för barnets behov och integritet, samt vågar släppa kontrollen för att barnet ska få vara delaktiga i beslut som rör dem. Ett synsätt präglat av *vuxna vet bättre* och *barn är irrationella*, handlar mer om vuxna som tror sig veta bättre om barnets behov än barnet självt, och att barn inte går att räkna med. Med denna barnsyn begränsas barn, då vuxna behandlar barn utifrån deras antaganden.

Johansson (2011) lyfter hur en god atmosfär, är extra viktigt att omges av för ett litet barn. Både i ett perspektiv av här och nu, men också ur ett långsiktigt perspektiv. Vidare menar författaren att en atmosfär är ett komplext fenomen, men förutsätter ett möte med andra människor, och berör våra känslor och intryck. En atmosfär kan handla om ett beteendemönster, olika känslor, attityder eller beteenden som karakteriserar en viss grupp eller verksamhet. En atmosfär kan både vara utvecklande och intressant, men också det motsatta: hämmande och begränsande, menar författaren. I Johanssons studie framkom tre olika atmosfärer; samspelande, instabil och kontrollerande. Dessa olika atmosfärer skiljer sig

åt i hur engagerade och närvarande förskollärare är i barnens livsvärldar, samt graden av kontroll de vuxna strävar efter. En samspelande atmosfär präglas av en närvaro, både mentalt och fysiskt. De vuxna är lyhörda för barnens behov och har en avslappnad inställning gentemot när barnen överträder gränser. Johansson lyfter hur förskollärare i en samspelande atmosfär är uppmuntrande, nyfikna och intresserade av att förstå barnen. De vuxna har ögonkontakt med barnen och samspekar. Till skillnad från den samspelande atmosfären präglas det instabila och kontrollerande klimatet mer av kontroll och distans till barnen, samt ett bemötande som är oberäkneligt. Ena sekunden varmt och vänligt, och andra sekunden avvisande (Johansson, 2011). Broberg m.fl. (2012) lyfter hur en förskollärare som är lyhörd och förutsägbar gentemot barnets signaler, har bättre chanser att skapa en trygg anknytning.

6 Metod

Kommande kapitel behandlar den valda ansatsen, fenomenografisk ansats. Vidare beskrivs den i relation till enkätundersökningens utformning. Senare beskrivs urvalet av respondenterna och de tillvägagångssätt som använts för att nå ut till dem. Vidare presenteras reliabiliteten och validiteten i studien, samt vilka forskningsetiska överväganden som använts. Avslutningsvis beskrivs hur den fenomenografiska ansatsen används i analysen.

Fenomenografisk ansats

Fenomenografi är inte en speciell metod, utan snarare en forskningsinriktning som i stor omfattning bestäms av vad forskaren väljer att undersöka. Vad som undersöks påverkar tillvägagångssättet när det gäller undersökning och analys. Begreppet uppfattning är det mest centrala begreppet inom fenomenografin (Kroksmark, 2007). Syftet med forskningsinriktningen är därför att beskriva hur ett fenomen eller företeelse uppfattas av en grupp människor, för att sedan undersöka variationer av dessa (Svensson & Åkerblom, 2020). Eftersom man inom fenomenografin intresserar sig för människors uppfattningar av ett fenomen, är det en beskrivande ansats. Intresset är alltså inte att ta reda på hur någonting är, utan att främst förstå hur något kan vara eller uppfattas i ett mänskligt perspektiv (Kroksmark, 2007). Inom fenomenografin anses det att ett och samma fenomen, kan uppfattas på olika sätt enligt Svensson och Åkerblom (2020). Det som framkommer i en undersökning, hur personerna uttrycker sin uppfattning, och vilka specifika ord och meningar personerna använder kan variera mer eller mindre. Däremot anser författarna att även ett fenomen endast kan uppfattas på ett begränsat antal sätt. För att kunna få syn på detta är en viktig utgångspunkt inom en fenomenografisk undersökning därför att få personerna som deltar att fokusera på samma fenomen. Detta för att sedan få möjlighet att få syn på variationerna (Svensson & Åkerblom, 2020). Med anledning av det ökade utbildningsfokuset och att studier visat att trygga relationer har minskat i förskolan, skapades ett intresserat av att ta reda på hur förskollärare ser på vikten av trygga relationer. Studien undersöker därför om det finns en variation kring hur förskollärare uppfattar begreppet anknytning. Av den anledning gjordes beslutet att använda en fenomenografisk ansats för att synliggöra detta under vår analys.

Enkätundersökning

Metoden som valdes är en kvantitativ ansats, där webbenkäter används för att samla in data kring hur förskollärare uppfattar fenomenet anknytning. Trots att Barnmark och Djurfledt

(2015) anser att en kvalitativ ansats är en mer lämplig metod för att få fram resultat kring hur andra resonerar och tänker om ett fenomen, i detta fall anknytning i förskolan.

Det är vanligt inom fenomenografiska undersökningar att använda sig av intervjuer för att få syn på variationen av en grupp människors uppfattningar. I forskningssammanhang är ambitionen att få hjälp att besvara forskningsfrågorna med informationen respondenten uppger i intervjun. Intervjuer förknippas ofta med ett samtal mellan två personer, där en frågar och en svarar (Barmark & Djurfeldt, 2015). Istället föll valet på att använda enkäter med frågor som förskollärarna skall besvara. Den huvudsakliga anledning var för att kunna nå ut till fler förskollärare, och på så sätt få se en bredare variation på uppfattningar. Genom personliga möten skulle tiden helt enkelt inte räcka till för att genomföra lika många intervjuer. Om valet ändå landat på att genomföra intervjuer genom samtal, skulle då ett standardiserat samtal genomförts (Barmark & Djurfeldt, 2015). Då skulle frågorna ställts på exakt samma sätt till respondenterna för att resultatet skulle bli tillförlitligt. Genom att låta respondenterna svara på en enkät blir intervjun helt standardiserat och frågorna ställs även här på samma sätt till alla, och dessutom till fler antal förskollärare. Därav kan det urskiljas en del likheter mellan de två metoderna, ett standardiserat samtal och en enkät. Båda innehåller en del öppna frågor ur ett kvalitativt synsätt för att studien ska besvara syftet.

När en fenomenografisk undersökning görs är det viktigt hur frågorna ställs, och hur svaren analyseras (Svensson & Åkerblom, 2020). Att inte på förhand exakt förklara syftet med studien, då det kan påverka respondenterna. När informationsbrevet skickades ut till respondenterna och enkätfrågorna konstruerades fanns detta i åtanke. Detta med anledning av att undvika att förskollärarna skulle vilja ge de "rätta svaret" på enkäterna. Förskollärarna fick information kring vad enkäten handlade om och vad den skulle användas till.

Urval

Personerna som svarar på enkäten är utbildade förskollärare som arbetar i förskolan. Avsikten var att nå ut till så många förskollärare som möjligt för att få en bred variation i studien, och även få en högre validitet på forskningsresultatet. Ambitionen var att samla in uppfattningar från minst 10 förskollärare. Urvalet av förskollärare som svarade på enkäten var från förskolor som vi tidigare har varit i kontakt med. Eftersom studien utfördes under en begränsad tidsram gjordes urvalet utifrån bekvämlighetsprincipen. Bryman (2011) menar att inom bekvämlighetsprincipen väljer forskaren respondenter till sin studie som har en medvetenhet om forskningsobjektet som undersöks. Genom att begränsa urvalet på det här sättet underlättar det för de studier som har en begränsad tidsram. Att välja förskolor som vi tidigare varit i kontakt med underlättar för insamlandet av empiri, eftersom förskollärarna tidigare uttryckt ett intresse att delta i att besvara enkäten.

Genomförande

Inom fenomenografin anses det att uppfattningarna kring ett fenomen varierar, i och med att människor använder sig av skiftande ord och meningar när de deltar i exempelvis undersökningar (Svensson & Åkerblom, 2020). Därför gjordes valet att använda mestadels öppna frågor i studien. Detta för att ge förskollärarna utrymme att dela sin uppfattning kring anknytning, utan förvalda alternativ i enkäten. En annan anledning till valet av öppna frågor, är att inom fenomenografin anses det att ett fenomen kan uppfattas på ett begränsat antal sätt (Svensson & Åkerblom, 2020). Genom öppna frågor möjliggörs en bredd av uppfattningar som inte hade kunna komma åt med flervalsalternativ i enkäten. Istället ges då möjlighet att

söka efter likheter och skillnader i uppfattningar kring anknytning, och på så vis upptäcka bredden av variation som finns bland respondenterna.

En enkätänk skickades ut till rektorerna i de områden som vi tidigare har haft vår verksamhetsförlagda utbildning. I ett mejl till rektorerna skrevs en kort presentation samt förklarades syftet med undersökningen (se bilaga 1). I mejlet bifogades även en fil som innehöll ett informationsbrev med enkätlänken (se bilaga 2), rektorerna hänvisades att vidarebefordra denna till förskollärare i deras enhet. I informationsbrevet förklarades syftet med enkäten, information kring de forskningsetiska principerna som studien förhåller sig till, samt beräknad tidsåtgång för enkäten. Utformningen av enkäten gjorde så att den skulle ta max tio minuter att genomföra, så att det inte skulle bli för tidskrävande för respondenterna. I informationsbrevet förtydligades även att respondenterna gav sitt samtycke att delta i enkäten genom att besvara den. Rektorerna återkopplade i efterhand hur många förskollärare de hade vidarebefordrat filen till. Anledningen till att information kring hur många förskollärare som fått enkäten efterfrågades, var för att den kunskapen av antalet tillfrågade skulle kunna beräkna bortfallet i studien.

En av anledningarna för valet av webbenkät var för att nå ut till så många respondenter som möjligt, samt att det skulle underlätta under analysen. Barnmark och Djurfeldt (2015) beskriver en av fördelarna med en webbenkät är att de flesta program som används går det enkelt att exportera data till ett annat program. I studien exporterades data till Excel för att analysera de svar framkommit genom enkäten. Med hjälp av det program som webbenkäten gjordes med och tillgången att exportera data till Excel, blev det enklare avläsa resultaten som framkom med hjälp av diagram och tabeller för att senare dela upp resultaten i olika kategorier. Som tidigare nämnts är intervjuer det vanligaste tillvägagångssättet att utföra en fenomenografisk studie, men att istället använda enkät som metod blev ett praktiskt resultat på grund av rådande omständigheter av viruset covid-19.

Validitet och reliabilitet

Validitet är vad du mäter, exempelvis en enkät måste vara noggrant skriven så att frågorna verkligen fångar det du är ute efter (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020). Barnmark och Djurfeldt (2015) skriver att validitet och reliabilitet är mätfel, och validitet kan beskrivas som ett systematiskt mätfel. Det innebär att de teoretiska begreppen inte stämmer överens med vad som undersöks med hjälp av frågorna i enkäten, med andra ord om det finns risk för att frågorna i enkäten kan feltolkas.

Reliabilitet innebär hur vi mäter validiteten, och kan beskrivas som slumpmässiga mätfel (Barnmark & Djurfeldt, 2015). Det innebär att slumpmässigt mäta olika svar för att kunna se hur mycket svar som stör själva mätningen, med andra ord de svar som skiftar efter tillfälligheter. Exempelvis tar en webbenkät för lång tid för respondenterna att besvara kan det påverka reliabiliteten menar Barnmark och Djurfeldt (2015). Författarna skriver att det är viktigt att ange en ungefärlig tidsåtgång för webbenkäten för att minska irritation för att det tar för lång tid för respondenterna att besvara. Uppstår det irritation hos respondenterna kan det bidra till att svaren inte blir korrekta, svaret respondent då uppger kanske inte stämmer överens med verkligheten. Hade studien pågått under en längre tid hade vi även kunnat kontrollerat reliabiliteten genom att skicka ut enkäterna ytterligare en gång, och på så vis fått reda på om svaren blev de samma som under första utskicken. Barnmark och Djurfeldt (2015) menar att reliabiliteten kan mätas genom att ställa samma frågor vid två olika tillfällen för att jämföra om svaren blir desamma, blir inte svaren desamma har studien en låg reliabilitet.

Målet var att nå en hög validitet på studien, och av den anledningen skickades enkäten ut till flera olika förskollärare. Barnmark och Djurfledt (2015) menar att en studies validitet påverkas av mätfel som uppstår mellan ett teoretiskt begrepp och dess empiriska liknelse. För att se till att validiteten på studien var hög, var syftet och frågeställningarna i studien noggrant genomförda och avsikten blev att undersöka variationen av begreppet anknytning vid inskolning. Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) anser att det är viktigt i en enkätstudie hur frågorna är formulerade för att få svar på syftet med studien. Av den anledningen togs beslutet att testa enkäten på personer i vår närhet, innan enkäten skickades ut till övriga respondenter. Detta var för att undersöka om enkätfrågorna svarade på syftet som skrivits fram i studien, alltså att undersöka variationen av förskollärares uppfattning och förhållningssätt kring anknytning i förskolan. För att analysera resultaten användes reflekterande samtal, för att nå en överenskommelse om kategorier som passar in utefter respondenternas svar. Det här sättet användes för att höja studiens validitet, då det gjordes ett gemensamt synliggörande av de variationer som framgick i svaren, vilket bidrog till valet av vilka kategorier som användes för att presentera studiens resultat. Studien undersöker yrkesgruppen förskollärare i förskolan, vilket gör att populationen blir begränsad. Barnmark och Djurfeldt (2015) skriver att en begränsad population inte kan bli generaliserbart utanför den grupp som undersöks. Å andra sidan menar Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) att det går att lyfta undergrupper i undersökningen som kan bli generaliserbart. Exempelvis om studien istället undersökt pedagoger i förskolan, kunde studien dela upp yrkesgruppen pedagoger i förskolan till antalet förskollärare och barnskötare, det går då att ta stickprov i respektive yrkesgrupp. Det här resulterar i att undersökningen kan bli generaliserbar, om populationen av respondenterna utökats. Eftersom valet gjorts att begränsa populationen till att endast fråga förskollärare, blir studien inte generaliserbar.

Forskningsetiska överväganden

Ur ett etiskt perspektiv beaktar studien de fyra principerna som Rönnerman (2020) anser att en studie ska förhålla sig till. Enligt Rönnerman (2020) är de fyra principerna informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Förskollärare som deltar i studien blir informerade om att syftet med studien handlar om förskollärares uppfattning av begreppet anknytning. På detta sätt visas hänsyn till informationskravet. Rönnerman (2020) lyfter hur konfidentialitetskravet, innebär att personerna som är med undersökningen är anonyma. Alla som är med i studien, ska ha gett sitt samtycke till att medverka, och på så vis tas även samtyckeskravet i beaktande. Nyttjandekravet handlar om att den information som framkommer i undersökningen enbart kommer att användas i syfte för forskningsändamål. Dessa principer har skrivits tydligt i informationsbrevet till deltagare i studien.

Studien och forskningsresultatet tar även hänsyn till att inte framstå som kränkande mot yrkesgruppen förskollärare. Studien är tänkt att undersöka olika variationer av förskollärares uppfattning och förhållningssätt kring fenomenet anknytning i förskolan, och inte att lägga någon värdering i vilken uppfattning som är den korrekta.

Fenomenografisk analys

Utifrån en fenomenografisk ansats menar Svensson och Åkerblom (2020) att det är uppfattningar som är undersökningsobjekten. I studien är det variationen av förskollärares uppfattningar kring begreppet anknytning som har analyserats.

Precis som Svensson och Åkerblom (2020) beskriver var inte målet med denna studie att ta reda på vilka uppfattningar av begreppet som är rätt eller fel, utifrån den valda teoretiska uppfattning. Målet var istället att ta reda på förskollärares uppfattning av anknytning och beskriva den för att kunna urskilja variationer. Först och främst lästes enkäterna igenom för att skapa en helhetsuppfattning av innehållet. Enligt Svensson och Åkerblom (2020) kategoriseras de olika uppfattningarna av fenomenet som undersöks. Av detta skäl analyserades enkätresultaten genom att jämföra likheter och skillnader för att kategorisera variationen av de olika uppfattningarna. Enkätsvaren lästes till en början igenom enskilt där var och en skrev ner likheter och skillnader för att sedan börja sortera. Anledningen till detta var för att sedan kunna jämföra och diskutera kring svarens variationer, därefter gjordes gemensamma beslut kring hur kategorierna skulle utformas.

6 Resultat

I kommande kapitel presenteras svaren från enkäten. Enkäten skickades ut till sex rektorer från våra tidigare verksamhetsförlagda utbildningsplatser, varav tre rektorer skickade vidare till förskollärare i deras områden, sammanlagt skickade rektorerna till 27 förskollärare. De tre resterande rektorer vidarebefordrade inte enkäten till förskollärare eller återkopplade inte alls, de tre rektorerna räknades som bortfall.

Bortfallsanalys

Återkopplingen från rektorerna gav information kring hur många förskollärare som fick chansen att delta i att besvara enkäten. Som tidigare nämnts skickades enkäten till totalt 27 förskollärare. De tre rektorer som inte återkopplade räknades ändå in som respondenter för att få rätt antal bortfall. Med andra ord blev det 30 utskick totalt varav 9 förskollärare svarade, vilket resulterade i ett stort antal bortfall. Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) lyfter att en stor andel bortfall är negativt för studien, eftersom att det kan påverka studiens validitet. Trots försök att skicka ut påminnelser till rektorerna som inte återkopplat, blev det tyvärr inte fler respondenter. Det här resulterade i att validiteten i studien minskade. Trots ett stort bortfall kom ändå tillräckligt med svar in för att kunna urskilja variationer kring svaren, som var syftet med studien.

Utskicken resulterade i ett bortfall på 70%, dessa bortfall räknas som *externa bortfall*, då det innefattar respondenter som valt att inte delta i webbenkäten eller inte återkopplat (Barnmark och Djurfeldt, 2015). Å andra sidan användes en webbenkät där alla frågorna var obligatoriska att besvara, vilket åtminstone minskade *internt bortfall* som Barnmark och Djurfeldt (2015) beskriver de fall där respondenten har hoppat över att besvara en fråga. Barnmark och Djurfeldt (2015) skriver även att webbenkäter brukar innehålla större andel bortfall till skillnad från pappersenkäter, på grund av att en webbenkät inte ligger framme som en påminnelse i fysisk form på samma sätt som ett papper. Å andra sidan menar författarna att det går att skicka påminnelser till e-postadresserna, vilket gjordes i studien.

Under analysen av enkätsvaren väcktes frågan om det fanns ett samband med det höga antalet bortfall och den unga åldern av respondenterna. Barnmark och Djurfeldt (2015) menar att en del av den äldsta generationen är det ingen självklarhet att de har en datorvana, vilket kan bidra till att de inte besvarar en webbenkät på grund av brist på kunskap om hur det går till. En tanke som uppkommit under analysen angående svarsalternativen, är att de flesta respondenterna är mellan 26-38 år gamla. Vilket gör att det går att dra slutsatsen att den äldsta

generationen som arbetar i förskolan har valt att inte besvara webbenkäten. Enligt Barnmark och Djurfeldt (2015) kan bortfall av detta slag bero på brist av datorvana. Om det gått att veta med säkerhet att detta var anledningen till ett högt antal bortfall, skulle det gå att beskriva bortfallet som *systematiskt*. Författarna menar att ett systematiskt bortfall innefattar de bortfall där populationen som avstår från att besvara enkäten har en gemensam anledning till att göra så, exempelvis en egenskap som brist på datorvana. Däremot så går det inte att veta säkert om bortfallet kan betraktas som *slumpmässigt* eller systematiskt enligt Barnmark och Djurfeldt (2015), om det inte finns någon möjlighet att fråga respondenterna var för sig. Ett slumpmässigt bortfall kallar författarna de bortfall som det inte går att urskilja en tydlig anledningen från populationen som inte besvarat enkäten.

Bakgrundsfrågor

Vår enkät bestod av åtta frågor totalt, där de fyra första frågorna var stängda frågor och resterande fyra frågorna var öppna (se bilaga 3). Enkäten skickades till 27 förskollärare varav 9 svarade på enkäten.

Tabell

Presentation av respondenterna

Ålder	År för examination	Arbetslivserfarenhet	Åldrar i barngruppen
30 år	2017	2-5 år	3-5 år
26 år	2020	1 år eller mindre	1-2 år
26 år	2018	2-5 år	2-3 år
32 år	2018	1 år eller mindre	1-2 år
30 år	2020	1 år eller mindre	2-3 år
38 år	2013	6 år eller mer	1-5 år
31 år	2014	6 år eller mer	1-3 år
27 år	2018	2-5 år	2-3 år
51 år	1991	6 år eller mer	1-3 år

Förskollärarna som svarade var i olika åldrar mellan 26-51 år. De flesta respondenter var mellan 26-32 år, och två var 38 år samt 51 år.

Andra frågan var vilket år som förskolläraren examinerades. Majoriteten av förskollärarna som besvarade enkäten var relativt nyexaminerade. De flesta examinerades år 2018, totalt tre av respondenterna, och 2020, totalt två av respondenterna. Resterande fyra respondenter examinerades år 1991, 2013, 2014 och 2017.

Tredje frågan handlade om hur lång arbetslivserfarenhet förskollärarna hade. Frågan var en flervalsfråga som bestod av tre stycken svarsalternativ och resultatet av svaren blev jämt fördelat med tre respondenter på varje svar.

Den sista stängda frågan handlade om vilka åldrar på barnen förskolläraren arbetar med just nu. Svaren skilde sig och resultatet var att majoriteten av respondenterna arbetar med de yngsta barnen i åldrarna 1-3 år. Två respondenter svarade att de arbetar med barn i åldrarna 1-2 år, två andra svarade att de arbetar med barn i åldrarna 1-3 år. Tre respondenter arbetar med barn från 2-3 år, och de resterande två arbetar med barn mellan 3-5 år och 1-5 år.

När det gäller de stängda frågorna var de flesta förskollärarna som besvarade enkäten mellan 26-32 år, men det fanns även respondenter som var 38 år och 51 år. Majoriteten är relativt nyexaminerade, år 2018 och 2020, resterande examinerades mellan 1991-2017.

Arbetslivserfarenheter inom förskolan hos respondenterna skiljer sig åt mellan ett år eller mindre till sex år eller mer. De flesta respondenterna arbetar med barn i de yngre åldrarna mellan 1-3 år, men det fanns även respondenter som arbetar med barngrupper i åldrarna 3-5 år och 1-5 år.

Öppna frågor

Vidare kartläggs respondenternas *uppfattningar*, och resultaten från de öppna frågorna presenteras med hjälp av underrubriker från enkätfrågorna. I de öppna frågorna har respondenterna fått möjlighet att svara på enkätfrågorna med egna ord. För att stärka studiens trovärdighet presenteras även citat från respondenterna.

Förskollärares uppfattning av begreppet anknytning

Samtliga respondenter svarade att *anknytning* förknippas med trygghet. En av respondenterna menar att trygghet är en av de viktigaste uppgifterna i förskolan med de yngre barnen, och menar på att en trygg *anknytning* hjälper barnet i dess lärande. Respondenten skriver:

“Att ha en bra anknytning till barnen känns som ett av de viktigaste uppgifterna när man arbetar med de yngre barnen i förskolan. Vi skall ju vara deras trygghet under tiden de är på förskolan.”

En annan respondent *uppfattar* att *anknytningen* är grunden för lärandet hos barnen:

“Jag anser att anknytning är grunden för lärandet. Trygg anknytning till en pedagog gör att barnen kan lära.”

Tre andra respondenter nämner även att *“trygga barn vågar utforska”*, två av respondenterna lyfter barnets utforskande såhär:

“Anknytning är ett viktigt begrepp. Barnet behöver ha en bra anknytning till en pedagog först för att kunna upptäcka mer av förskolan, för är barnet tryggt vågar de utforska världen och miljöerna mer.”

“Trygga barn vågar utforska genom att pröva. Barnet vet att det kan misslyckas (och lyckas) för barnet vet att det har en trygg ”famn” att återkomma till.”

Tre andra respondenter *uppfattar anknytning* till att hjälpa barnen att bygga trygga relationer i förskolan. Både mellan barnen själva, och till andra vuxna. En respondent nämner att förskollärare därför måste bemöta barn, vårdnadshavare och andra pedagoger på ett sätt som skapar en trygg miljö på förskolan.

Två respondenter nämner rutiner, miljö och en kontinuitet i arbetet, som ett sätt att skapa trygghet för barnen. Respondenterna skriver såhär:

”A och O att barnet får en trygg inskolning i förskolan. Fasta rutiner som upprepas dagligen och kontinuerlig”

“Att känna sig trygg i förskolan vad beträffar relationer, rutiner och miljö. (Både rutiner & relationer)”

Sammanfattningsvis visar ovanstående svar att trygghet är genomgående *uppfattningar* kring begreppet *anknytning*, men det synliggörs ändå en *variation* i svaren kring trygghet och *anknytning*. Det nämns bland annat att trygghet hjälper barnen att våga utforska sin omvärld, att *anknytning* innebär att hjälpa barnen att skapa trygga relationer, men även att rutiner och kontinuitet underlättar för att skapa *anknytning*.

Hur förskollärarna arbetar med att etablera en anknytningsrelation med barnen vid inskolning

Även här genomsyrar de flesta svaren trygghet, sex respondenter beskriver att pedagogerna behöver skapa en trygghet för barnen vid inskolningen. En respondent svarar:

“För att ett barn ska kunna knyta an till nya relationer, de nya rutinerna och den nya miljön som kommer med att börja i förskola, behöver barnet känna sig trygg.”

En respondent nämner hur hen skapar trygghet för barnet. Respondenten beskriver tillvägagångssättet för att etablera trygghet, genom att bland annat söka ögonkontakt och intressera sig för det som barnet gillar och visar intresse för det.

“Försöker skapa trygghet med barnet, ger ögonkontakt, befinner mig på barnets nivå. Ler mot barnet, pratar varmt med barnet. Försöker etablera trygghet, och värme. Försöker hitta något barnet intresserar sig för, och visa intresse och nyfikenhet för det. Och såklart, vara en trygg famn när barnet blir ledset och gråter, kanske slår sig eller saknar en förälder.”

Två andra respondenter lyfter också hur det är viktigt att vara nyfiken kring det som barnet intresserar sig för, för att skapa en relation. De har svarat:

“Visa intresse, glädje och nyfikenhet för det barnet intresserar sig för.”

“När jag närmar mig ett nytt barn under inskolning låter jag barnet vara den som gör mig nyfiken. Utifrån det kan jag sedan bygga vidare på att skapa kommunikation (och på så sätt en trygg relation) med barnet genom att följa det barnet för stunden intresserar sig för.”

En annan likhet som upprepas i svaren är att ge barnen tid. Fem respondenter nämner vikten av att låta barnet få ta sin tid under inskolningen, tre av dem skriver:

“Jag försöker närma mig barnet i deras takt, viktigt att läsa av barnen.”

“Jag brukar alltid låta arbetet med att etablera en anknytningsrelation till barnen ta lite tid.”

“Jag låter processen ta sin tid och inte stressa fram barnet”

Fem respondenter skriver även om en god kommunikation med vårdnadshavaren, för att skapa en trygghet för barnet. En respondent beskriver hur relationen till föräldrarna är minst lika betydelsefull som relationen till barnet. Två respondenter lyfter hur det tar tid att skapa trygga relationer, och hur lång tid det tar varierar från barn till barn, och de menar på att pedagoger ska ta hänsyn till detta.

“Om jag som lärare kan skapa en god kommunikation med vårdnadshavaren och på så sätt få hen att känna sig trygg med allt det nya, är chansen stor att barnet också kommer att känna sig trygg. Detta kan ta olika lång tid och jag anser att det är viktigt att ge barnet (och vh) den tid de behöver. “

“Jag tycker att det är minst lika viktigt att skapa en god relation till föräldrarna. När barnen ser att föräldrarna börjar känna trygghet till mig, tror jag att detta smittar av sig. Sedan är det viktigt att man verkligen tar tillvara på tiden under inskolningen och ger barnet mycket tid att lära känna oss som arbetar på förskolan, även barnen. Att stötta barnet under inskolningstiden att våga testa sig fram och lära känna verksamheten när föräldrarna är med. För att skapa en anknytningsrelation under inskolningen tycker jag även att det är viktigt att föräldern är med, men på ett behagligt avstånd, så att jag kan träda fram och tillåta barnet att knyta an till mig.”

På liknande sätt skriver de andra respondenterna och menar på att en god kommunikation och relation till vårdnadshavaren hjälper barnet att känna sig trygg med pedagogen samt generellt i förskolan.

Trots att de flesta svaren från respondenterna är lika, *varierar* deras ordval och hur de formulerar sig. Trygghet upprepas i de flesta svaren, men respondenterna lyfter de på olika sätt. Exempelvis de två respondenterna tidigare i texten, en av dem lyfter trygghet genom att beskriva hur hen gör för att barnet ska känna sig trygg genom att bland annat ge ögonkontakt med barnet. Den andra respondenten lyfter mer kortfattat och konstaterar att ett barn som inskolas till en ny miljö med nya rutiner behöver känna sig trygg, men inte hur respondenten går tillväga för att skapa trygghet för barnet.

Sammanfattningsvis anser de flesta respondenterna att trygghet är viktigt under inskolning, men även att ge barnen den tid de behöver. Att följa barnet och ta del av barnets intressen lyfter några respondenter, och även vikten att skapa relationer med vårdnadshavare. Av enkätsvaren går det utläsa att respondenterna anser det vara viktigt att skapa trygghet för barnen och låta de ta sin tid under inskolningen.

Förskollärares tolkning av anknytning i relation till läroplanen

Vid frågan om hur respondenterna upplever förskolans läroplan utifrån ett anknytningsperspektiv, skiljde sig svaren åt. En respondent tolkar *anknytning* utifrån läroplanen som att ge en god omsorg till barnet, en annan som att vara en trygghet och ett stöd. Följande utdrag av respondenterna visar deras *uppfattningar* kring vad förskolans läroplan uttrycker kring *anknytning*:

“Jag tolkar det som att omsorg kan förknippas med anknytning i läroplanen, för att kunna ge

barnen en bra omsorg så behöver du skapa en relation till barnen genom att knyta an till barnet.”

“Enligt läroplanen skall vi ta hand om barnen och få dem att känna sig trygga i förskolan. Genom att vara en trygghet för barnet och stötta dem i att knyta an till oss förhåller vi oss till läroplanen utifrån ett anknytningsperspektiv som jag tolkar det.”

En annan respondent *uppfattar* att just hur *anknytning* inte nämns i läroplanen alls, vilket förskolläraren menar gör det problematiskt när det gäller att skapa trygga relationer och *anknytningar* i förskolan. Detta skriver respondenten:

“Det står inget om själva anknytningen i läroplanen, vilket kan bli svårt att få till en bra anknytning när det inte står hur.”

En annan respondents *uppfattning* är att läroplanen betonar vikten av en trygg omsorg under hela tiden barnet vistas på förskolan. Respondenten lyfter också hur det handlar om att se till alla barn, både på grupp och individnivå. En egenskap som benämns är att som förskollärare vara tillförlitlig.

“Lpfö 18 betonar vikten av trygg omsorg under barnets vistelse på förskolan. Både dagligen och under hela den period i livet ett barn går i förskola. För mig innebär det att jag ska vara en vuxen att lita på. En vuxen som ser varje enskilt barns behov, samtidigt som jag värnar gruppens behov.”

En respondent *uppfattar* omsorgsmålen som otydliga och att de behöver utvecklas, särskilt när det gäller de yngre barnen.

“Jag upplever att omsorgsmålen kan utvecklas och utvidgas då dessa är alltför vaga i relation till barn i åldrarna 1-2 år.”

Tre respondenter svarar på ett liknande sätt. Något gemensamt som lyfts i svaren är att läroplanen skriver fram ett stort fokus på lärande och undervisning, och att omsorgen hamnar lite i bakgrunden och inte blir tillräckligt prioriterat. En respondent uttrycker att barnet behöver först och främst trygghet och en god *anknytning*, därefter kan undervisning och lärande ske. En annan förskollärare beskriver hur läroplanen har blivit målstyrd och fokuserad på lärande, och beskriver det som att hen “försöker hålla fast vid omsorgen”.

“Jag upplever att läroplanen i förskolan har ett starkt undervisningsuppdrag. Anknytningen finns med, men är inte prioriterad enligt min åsikt.”

“Förskolan läroplan har ju blivit väldigt fokuserad på lärande, dokumentation och mål som ska uppnås. Men jag försöker hålla fast vid omsorgen. Det ska ju bilda en helhet. omsorg och lärande.”

“Ibland kan det kännas som att fokus på utbildning/undervisning är för stort, trygghet/god anknytning måste vi kunna ge barnen först och främst. En bra start är det viktigaste. Först Därefter kan lärande/undervisning ske.”

Sammanfattningsvis så lyfts trygghet av flera respondenter som ett sätt att definiera *anknytningen* utifrån läroplanen. Två respondenter använder ordet “tolka”, i ett försök av att

beskriva vad läroplanen säger om *anknytning*. Tre av respondenterna *uppfattar* att läroplanen är målstyrd och fokuserad på lärande, och menar att omsorg inte har lika stark framtoning i styrdokumentet. En respondent *uppfattar* att det inte står något alls om *anknytning* i läroplanen och att det därför är svårt att skapa en anknytningsrelation med barnen när det inte framgår hur.

Vad upplever förskollärare för hinder eller möjligheter i arbetet med att bidra till en trygg anknytning i förskolan

Två respondenter uppgav att tydliga strukturer och rutiner vid både inskolning och vid vardagliga situationer gynnar möjligheterna till att skapa en trygg *anknytning*. Ett gott samarbete i personalgruppen *uppfattas* också av två respondenter bidra till trygg *anknytning*. Bland annat nämns samsyn, stabilitet, gott samarbete och engagerade pedagoger, som viktiga faktorer till trygg anknytning i personalgruppen.

Barngruppens storlek nämns av respondenterna som både hinder och möjligheter. Dock är alla överens om att mindre barngrupper gynnar anknytningen, och större barngrupper hindrar möjligheterna. Detta nämns av fyra respondenter. En av dessa tre respondenter *uppfattar* att det är svårare att skapa en trygg anknytning till alla barn, ju större barngruppen är.

Likaså *uppfattas* personaltäthet påverka möjligheterna till att skapa trygga relationer. Två respondenter uppger att antalet pedagoger per barngrupp påverkar *anknytningen*.

”Jag upplever dock att det för många barn per pedagog i förskolan. Det är svårt att tillgodose flera barns anknytningsbehov samtidigt i sitt utforskande i förskolan.”

Tre respondenter nämner inskolningens betydelse för anknytning och att inskolningens utformning har betydelse för att skapa trygga relationer. En anger att inskolningen skall få lov att ta tid och att endast ett barn skall skolas in samtidigt. En annan anger att hinder kan uppstå när vårdnadshavare vill skynda på inskolningen och att den då blir för kort. Den tredje uppger att inskolningen generellt är ett bra tillfälle att arbeta med att bidra till en trygg *anknytning* i förskolan. Svaren kan ni ta del av nedan:

”Vi bidrar till en trygg anknytning under inskolningen då både barnet och föräldern får ”testa på” vår verksamhet under några dagar (2-3 dagar) för att känna efter och ställa frågor till oss i förskolan. Inskolningen är väldigt viktig för oss för att kunna skapa en trygg miljö kring varje barn och att man då får ett gyllene tillfälle för att kunna svara på frågor och ställa frågor till varandra som blir början av en lång relation genom hela förskoletiden.”

En fjärde respondent understryker dock att arbetet med att skapa en trygg *anknytning* med barnen pågår långt efter inskolningen.

”Att skapa en anknytning till ett barn är inget man gör på två veckor (om det är så lång inskolningen är) utan det fortsätter efter det, det kräver mycket tid och engagemang under en lång tid”.

Två respondenter beskriver att det bör finnas fler än en anknytningsperson. En uppgav att det är en fördel med flera olika anknytningspersoner. Detta eftersom barnet inte påverkas lika mycket vid frånvarande personal om barnet har flera olika anknytningspersoner. Även den andra respondenten angav att man bör stötta barnet i att knyta an till minst en person på förskolan.

Fem respondenter uppgav sjukfrånvaro bland personalen som ett hinder i arbetet med att bidra till en trygg anknytning i förskolan. Tre respondenter *uppfattar* tidsbrist som en följd av sjukfrånvaro bland personalen som kan påverka anknytningen. En respondent skriver:

”Ja absolut finns det hinder, i och med att vi ofta är kort om personal. Man vill så mycket, men tyvärr räcker ju tiden inte alltid till för alla barn. Det kan verkligen upplevas som ett hinder för en god anknytning.”

En utav respondenterna som angav tidsbrist som en följd av sjukfrånvaro, nämner dock att barnen förhoppningsvis känner trygghet ändå. Åtminstone om de gått på förskolan en längre tid. Respondenten skriver:

”Brist på tid eller resurser vid till exempel sjukfrånvaro bland oss pedagoger är alltid lurigt. Man vill kunna finnas för barnen när de behöver det. ibland kan man behöva trösta flera barn samtidigt när det inte är tillräckligt med vuxna i närheten. Man önskar ju att det inte vore så, men samtidigt tror jag att barnen känner trygghet i att de blir tröstade vid behov, trots att de vet att det finns fler barn på förskolan. Just under inskolningen kan ju dock sjukfrånvaro ställa till det. När man behöver till att etablera en anknytningsrelation till de nya barnen, hindras ju detta om man inte kan fokusera på detta barnet, utan behöver hjälpa andra barn för att få verksamheten att fungera.”

Tre respondenter nämner också att sjukfrånvaron kan resultera i fler vikarier, vilket också kan påverka *anknytningen* enligt dessa respondenter. En respondent beskriver att det finns en risk att vikarien inte känner till barnens behov. En annan anger att flera olika vikarier kan skapa osäkerhet bland barnen.

En respondent anger att sjukfrånvaron kan resultera i för lite föräldrakontakt, och kan i sin tur skapa oro för barnet.

En respondent uppger att om barngruppen utgår från en syskonavdelning (1-5 år) eller om den är åldershomogen, kan påverka möjligheterna till *anknytning*. Respondentens svar avslöjar dock inte om åldershomogena barngrupper klassas som en möjlighet eller ett hinder i arbetet med att bidra till en trygg *anknytning*. Eftersom respondenternas svar är anonyma kunde vi inte be om ett mer tydligt svar, även om detta hade varit intressant att få med för att se variationer av begreppet *anknytning*.

Sammanfattningsvis kunde vi av *uppfattningarna* urskilja en *variation* med både möjligheter och hinder kring arbetet med att bidra till en trygg *anknytning* i förskolan. Tydliga strukturer och rutiner ansågs av några gynna *anknytning* samt klimatet i personalgruppen. Barngruppens storlek samt personaltätheten beskrevs också som bidragande faktorer kring arbetet med *anknytningen* med barnen. Hur man utformar inskolningen och om man arbetar för att barnen skall ha fler än en anknytningsperson ansågs av några förskollärare vara av stor vikt för att barnen skall hinna bli trygga samt vara trygga även då det förekommer sjukfrånvaro bland personalen. Sjukfrånvaron bland personalen togs upp av flest respondenter. Fem av nio respondenter *uppfattade* detta som ett hinder med att skapa trygg *anknytning*. Jämförelsevis nämndes fler hinder än möjligheter i arbetet med att skapa trygg *anknytning*.

7 Diskussion och slutsatser

Syftet med studien är att undersöka variationen av förskollärares uppfattning och förhållningssätt kring anknytning i förskolan. Trots ett stort antal bortfall av enkätsvaren, var det tillräckligt med svar för att kunna analysera och lyfta fram variationer mellan respondenterna. I detta avsnitt lyfts variationer av respondenternas svar utifrån studiens centrala begrepp. Till en början diskuteras valet av metod för att tydliggöra vilka val som gjorts inför studien. Avslutningsvis sammanfattas studiens bidrag och nya kunskaper.

Förskollärares uppfattning av begreppet anknytning

Flera respondenter lyfter just utforskandet som en viktig del, och menar på att för att barn ska våga utforska krävs trygga barn. Förskolans läroplan (Skolverket, 2018) betonar hur alla barn ska få möjlighet att utforska sin omgivning. En respondent lyfter hur anknytningen och tryggheten hos ett barn, är grunden för att barnen ska våga utforska. Broberg m.fl. (2012) lyfter hur balansen mellan utforskande och anknytning är starkt sammanlänkat. Ett skäl till att ett litet barn inte engagerar sig i lek eller annan aktivitet i förskolan, kan ofta handla om att barnets anknytningssystem slagit på, och därmed slås utforskandesystemet av (Broberg m.fl., 2012). Begreppet trygg bas har lyfts tidigare, och är centralt inom anknytningsteorin. När barnet har en trygg bas och hamn att återvända till, vågar barnet utforska. Däremot om barnet inte har den trygga hamnen att återvända till när det börjar känna sig otryggt, kan detta resultera i att barnet aldrig lämnar den trygga hamnen, eller bete sig som att hamnen inte behövs. För att barn ska våga utforska sin omgivning krävs att barnen fått en god anknytning till en omsorgsperson, så barnet vet om att dem har en trygg hamn att återvända till. Vad händer om vi vänder på det, om barnet inte fått möjlighet att skapa en trygg anknytning, kommer barnet antingen klänga sig fast vid en omsorgsperson, eller aldrig ty sig till hen då barnet upplever att behovet inte finns? Vi anser att det är viktigt att lägga mycket fokus på att skapa trygga relationer och en god anknytning i förskolan, och låta det ta tid. Dels för att omsorgen i sig är så viktig, men också för att trygga barn vågar utforska. Medan otrygga barn inte vågar lämna sin trygga hamn för att utforska sin omgivning.

Respondenterna lyfter å ena sidan anknytning som en trygghet mellan barnet och förskolläraren i förskolan, men å andra sidan också som en trygghet när det gäller rutiner och kontinuitet i verksamheten. Två av respondenterna lyfter fasta rutiner och en kontinuitet i arbetet, som viktiga förutsättningar i arbetet med anknytning. Detta är förenligt med Broberg m.fl. (2012) som menar på att för att inte anknytningssystemet hos små barn ska slå på i onödan, krävs en kontinuitet, en struktur och en återkommande rytm i barnens vardag på förskolan. Författarna anser att små barn har svårt att skapa sig en överblick över dagarna, men med en dygnsrytm kan en markering av tiden skapas. Barnen kan då lära sig minnas och skapa glädje och förväntningar inför olika moment. Broberg m.fl. (2012) lyfter hur små barn lär sig av att ha en återkommande rutiner i vardagen, genom att de får strukturera tiden. Även läroplanen lyfter hur det ska finnas en kontinuitet i arbetet i förskolan (Skolverket, 2018). Med kontinuiteten som betonas i läroplanen samt vad tidigare forskning antyder kring rutiner, kan vi anta att fasta rutiner och kontinuitet i förskolan gynnar möjligheter till att skapa trygg anknytning.

Att etablera en anknytningsrelation vid inskolning

De flesta respondenter är överens om att trygghet skall genomsyra verksamheten och inte

minst inskolningen. En respondent beskriver att trygghet är ett måste för att barnet skall kunna skapa trygga relationer, bli trygg i nya rutiner och inte minst bli trygg i en för barnet ny miljö. Broberg m.fl. (2012) beskriver syftet med inskolning i förskolan. För det första menar dem att barnet behöver vänja sig vid den nya miljön, för det andra är syftet att barnet skall lära känna minst en omsorgsperson som kan fungera som ersättare för föräldern. För det tredje skall barnet få vänja sig vid att vara ifrån sina föräldrar och istället kunna ty sig till en omsorgsperson på förskolan, och kunna ägna sig åt lek och utforskande. I likhet med Broberg m.fl. (2012) menar även respondenterna att inskolningen skall skapa trygghet för barnen på olika sätt.

Respondenterna nämner då inte bara att barnen behöver känna trygghet till pedagogerna, utan även den nya miljön. Men för att kunna hjälpa barnet att bli trygg med miljön behöver barnet utforska den. Vi har tidigare lyft begreppet "trygg bas" som uppstår när någon omsorgsperson finns tillgänglig för barnet och uppmuntrar dem att utforska världen (Broberg m.fl., 2012). Den trygga basen skall alltså vara en "säker hamn" som barnet kan utgå ifrån och få stöd i sitt utforskande och återvända till när det börjar kännas otryggt (Hart & Schwartz, 2010). När respondenterna beskriver att barnet skall känna trygghet både till dem och till miljön, kräver det att förskollärarna arbetar för att skapa en "trygg bas", som barnen kan utgå och återkomma till. I resultatet upprepas även av respondenterna bland annat att inskolningen skall få ta tid, och då främst att barnen skall få ta inskolningen i sin takt, de skall ges tid och slippa känna sig stressade. Man kan anta att respondenterna genom arbetet med att göra barnen trygga med både dem själva och miljön, i kombination med att de ger barnet tid att utforska i sin takt, bidrar till att skapa en "trygg bas" för barnet, vilket ger bra förutsättningar till att få barnet att utvecklas. Dessa arbetssätt som respondenterna beskriver inger en viss trygghet i att förskollärarna gör sitt yttersta för att etablera en anknytningsrelation med barnen under inskolningen.

Tolkning av anknytning i relation till läroplanen

Två respondenter uttrycker hur läroplanen har blivit allt mer målstyrd och fokuserad på lärande. En annan respondent beskriver det som att hen "försöker hålla fast vid omsorgen", precis som att det vore något som riskerar att försvinna och därför behöver hållas fast vid. Hägglund (2015) lyfter hur fokuset i förskolan har flyttats från att ha varit ett omsorgsuppdrag för att stödja föräldrar, till att bli ett utbildningsuppdrag. Halldén (2015) understryker hur förskolans läroplan trycker allt mer på lärande och det kompetenta barnet, och de ställer sig frågan varför. Kan det vara så att detta säger något om den tid vi lever i? Författaren hävdar att i en tid där fokus ligger allt mer på individen och dess kompetens, finns en risk att barnets behov av omsorg förbises. I början på 1900- talet var bilden av barnet något annorlunda från dagens bild av ett barn. Barnet ansågs av vuxenvärlden vara något man kunde styra och ställa över, barnet var bräckligt, sårbart och beroende. Till skillnad från då, är dagens ideal av ett barn "det kompetenta barnet". Författaren lyfter en oro kring risken att barnets behov av att bli omhändertagen och visad omsorg om, förbises i värderandet av barnets kompetens. Det får oss att reflektera kring vad detta får för effekter för barnen? Vad händer när allt mer fokus läggs på dagens ideal av ett flexibelt och kompetent barn, och förbiser ett litet barns sårbarhet och behov av omsorg? I förskolans verksamhet ska lärande och omsorg ses som två viktiga delar i en och samma process. Läroplanen (Skolverket, 2018) menar på att omsorg, utveckling och lärande ska bilda en helhet och samspela med varandra. Som redan nämnts ovan lyfter Sandell och Nyrén (2013) begreppet *educare*, vilket ska förstås som att omsorgen är en viktig del i lärande. Förskolans verksamhet ska alltså inte enbart vara omsorg, utan det ska alltid förstås i relation till lärande. Författarna ställer sig dock kritiska till att föra ihop begreppen,

och menar på att det skapas en onödig motsättning mellan omsorg och lärande. Författarna hävdar att omsorgen automatiskt hamnar i underläge gentemot lärandet.

Genom att läsa respondenternas svar, verkar det finnas en motsättning mellan begreppen, å ena sidan lärande eller å andra sidan omsorg, istället för att bilda en helhet. I svaren lyfter flera respondenter en oro för omsorgsbegreppet, och menar på att detta måste värnas om i en läroplan som fokuserar allt mer på lärandemål som ska uppfyllas. Läroplanen lyfter inte anknytning som begrepp alls, vilket gör att det lämnar plats för en del egna tolkningar. Mellan raderna lyser en viss osäkerhet igenom kring begreppet anknytning och dess betydelse. Två respondenter lyfter just hur de "*tolkar det som*", i försök att beskriva anknytningen utifrån läroplanen, vilket visar på att det finns en viss otydlighet kring begreppet. En respondent tolkar anknytning utifrån läroplanen som att ge en god omsorg om barnet, en annan som att vara en trygghet och ett stöd. Flera andra respondenter uttrycker att omsorgen inte är tillräckligt prioriterad. Är det så att begreppen står mot varandra istället för att samspela med varandra? Måste förskollärare välja mellan lärande eller omsorgen? En respondent lyfter hur det inte anges något om anknytning i läroplanen alls, vilket gör det svårt att veta hur en förskollärare ska skapa en god anknytning med barnet. Omsorg som begrepp kan uppfattas som svårdefinierat. En teori är att detta kan ha att göra med att omsorg som begrepp är mångtydigt och därmed svårdefinierat. I undersökningen är dock trygghet något som de flesta förknippar med begreppet. Omsorg och trygghet är en viktig del av lärandet, och något som alla människor behöver för att lyckas och utvecklas, liten som stor. Och det tror vi egentligen att dem flesta som arbetar i förskolans verksamhet är benägna att hålla med om.

Kan det vara så att omsorgen finns där mer naturligt i arbetet med barn, men att det är svårare att sätta ord på? Är det lättare att definiera lärande och kunskapande? Vi kan inte annat än att hålla med om att läroplanen är otydlig i förhållande till anknytning och omsorg. Det framgår inte vad det innefattar och det skapar en osäkerhet. Kanske borde begreppet omsorg i läroplanen, ses över, definieras eller rent av ersättas med andra mer konkreta begrepp, som exempelvis trygghet.

Möjligheter eller hinder i arbetet med en trygg anknytning

Två respondenter uppgav i enkäten att varje barn bör ha minst en anknytningsperson på förskolan, och att fler anknytningspersoner underlättar då personal är borta. Broberg m.fl. (2012) skriver att hur många anknytningsrelationer små barn har varierar, men att det brukar ligga mellan en till fem anknytningspersoner per barn totalt. Detta kan bero på att det tar tid och engagemang att skapa en anknytningsrelation. Författarna beskriver att detta innebär att barnet troligen endast skaffar sig högst en anknytningsperson i förskolan, ibland ingen. Trots att inte alla barn skapar en anknytningsrelation i förskolan är det dock viktigt att barnet känner trygghet och kan visa anknytningsbeteenden till personalen, trots att det inte är anknytningsrelationer. Författarna trycker även på vikten av att personalen har en medvetenhet och ett arbetssätt kring hur man hanterar barns känslomässiga behov, samt hur personalen arbetar med detta kan påverka barnen, speciellt de yngsta. Eftersom två respondenter uppgav att ett barn bör ha minst en anknytningsperson i förskolan, kan det vara så att dessa respondenter inte är medvetna om att barn ofta inte får fler än en anknytningsperson i förskolan, ibland ingen alls. Man skulle kunna tänka sig att respondenterna menar att barnen skall känna sig trygga och visar anknytningsbeteenden till fler än en personal på förskolan. Om så är fallet stämmer ju detta överens med vad Broberg m.fl. (2012) beskriver. Författarna beskriver att vilken kunskap förskollärarna besitter kring barnens behov av känslomässiga relationer, har stor betydelse för barnen, inte minst de allra

Yngsta. Broberg m.fl. (2012) beskriver ett exempel som ibland kan förekomma bland förskollärare och som kan skapa problem. I exemplet försvårar förskollärarna själva barnens möjligheter till att kunna utveckla en anknytningsrelation i förskolan genom att hävda att det inte skall göras någon skillnad mellan personalen av barnen. De hävdar alltså att varje pedagog skall vara lika viktig för barnet. Detta gör att barnet får svårt att knyta an till någon person alls.

Sjukfrånvaron bland personal togs upp av flest respondenter, man kan därför anta att detta är något som förekommer ofta i yrket och att det skapar hinder i förskollärarnas arbete med att skapa en god anknytning med barnen. I enkäten nämns av några respondenter att sjukfrånvaron resulterar i fler vikarier, tidsbrist med mera. Likaså nämns barngruppernas storlek och personaltäthet som hinder i arbetet. Johansson (2011) skriver att trygghet är ett mål som brukar prioriteras högt i förskolan. Men att många upplever en ökad arbetsbelastning, en ökning som pågått under hela nittiotalet, och som fortfarande pågår. Författaren skriver också att vilka möjligheter och hinder som förekommer i arbetet mot målen ofta liknar varandra, oavsett vilken förskola man arbetar på. De möjligheter som pedagoger ofta nämner enligt författaren är deras egna kompetens, att de har de kunskaper som krävs för att kunna uppfylla målen. Men majoriteten menar även att det ofta är yttre förutsättningar som sätter käppar i hjulet. Dessa yttre förutsättningar uppges ofta vara tidsbrist, stora barngrupper och brist på personal (Johansson, 2011). I studien framkommer just dessa yttre faktorer som hinder i arbetet mot att skapa en trygg anknytning med barnen. Att våra respondenter uppger tidsbrist, stora barngrupper och personaltäthet som hinder, visar på att dessa faktorer även verkar stämma överens på dessa förskolor. Eftersom våra respondenter representerar olika förskolor i flera kommuner kan man anta att dessa hinder finns på fler förskolor runt om i landet. Som tidigare nämnt skriver Johansson (2011) att den ökade arbetsbelastningen fortsätter att öka. Detta innebär på de flesta ställen att barngruppernas storlek ökar och att personaltätheten minskar. Broberg m.fl. (2012) lyfter även att en omsorgspersons möjligheter att vara lyhörd för barnet och hans behov är beroende av barngruppens storlek. En studie visar nämligen att i de små grupperna på ca tio till femton barn, kunde omsorgspersonen reagera på nästan varenda signal från barnet, men inte i de större grupperna (Broberg m.fl., 2012). Detta väcker tankar kring vad de yttre förutsättningarna kan få för konsekvenser för barnen i förskolan. Under tidigare kapitel fått syn på vikten av en trygg anknytning för barnen, speciellt de yngsta barnen i förskolan. Men det finns anledning att känna en viss oro när arbetsbelastningen ökar, i kombination med vad forskning anser, samt vad våra respondenter uppger som hinder i att skapa en trygg anknytning. Dessa komponenter skulle kunna tyda på att målet med att skapa en trygg anknytning kommer att försvåras ytterligare. Man skulle kunna tänka sig att förskollärarnas arbetssituation skapar ett dilemma hos dem. När de vet om vikten av anknytning och hur de ska arbeta med detta, men att arbetssituationen inte låter dem utföra arbetet fullt ut.

Två av respondenterna nämnde även hur samarbetet i personalgruppen kunde påverka arbetet med att skapa trygg anknytning. Bland annat nämndes samsyn, stabilitet, gott samarbete och engagemang bland pedagogerna som viktiga faktorer. Johansson (2011) beskriver vikten av ett bra klimat i personalgruppen. Johansson (2011) beskriver hur en god atmosfär, är extra viktigt för ett litet barn att omges av. Men författaren menar även att de vuxnas förhållningssätt till varandra påverkar det pedagogiska klimatet. Johansson (2011) beskriver att atmosfären personalen emellan, kan upplevas både begränsande och utvecklande. Vidare menar författaren att en god atmosfär mellan pedagogerna är extra viktiga för barnen, då barnen tar efter. Eftersom atmosfären i personalgruppen kan upplevas som både begränsande och utvecklande, kan man tänka sig att en personalgrupp med en god atmosfär är det som

respondenterna eftersträvar i sitt arbete med att skapa en trygg anknytning. Johansson (2011) beskriver den samspelande atmosfären som kännetecknas av bland annat samspel, lyhördhet, närvaro och glädje. Respondenterna nämner som tidigare nämnt bland annat samsyn, gott samarbete och engagemang som viktiga komponenter i personalgruppen. Dessa komponenter kan tyckas likna de viktiga delar som tillhör den samspelande atmosfären. Därav skulle man kunna anta att en samspelande atmosfär är den atmosfären som stämmer bäst överens med respondenternas tankar kring hur förskollärare bäst kan arbeta med en trygg anknytning.

Metoddiskussion

En av rektorerna som inte skickade vidare enkäten beskrev i sin återkoppling att det var svårt tidsmässigt att vidarebefordra enkäten till förskollärare just nu på grund av rådande situation med Covid-19. Rektorn förklarade att det var mycket sjukfrånvaro för tillfället, och bedömde att det inte var passande att skicka vidare enkäten vid den tidpunkten.

Första valet för studien var att göra en fenomenografisk studie med hjälp av standardiserade intervjuer (Barmark & Djurfeldt, 2015). Men på grund av rådande omständigheter med viruset Covid 19 togs beslutet att inte genomföra intervjuer personligen, utan istället utföra studien med hjälp av webbenkät.

Anledning till att webbenkäten inte hade ett högt antal respondenter kan bero på att hälften av frågorna bestod av öppna frågor som krävde mer tid av respondenterna än stängda frågor. Under studien pågick en pandemi, vilket resulterade i att förskollärare inte kunde ta sig tid att besvara enkäten. Troligtvis på grund av en hög arbetsbelastning med de nya riktlinjer och rutiner för förskolan som folkhälsomyndigheten rekommenderat.

Slutdiskussion

I studien är trygghet det begrepp som förknippas mest med anknytningen i förskolan. Samt att anknytningen kopplas samman med läroplanens omsorgsmål. Näst intill alla respondenter lyfter begreppet trygghet. Respondenterna anser att trygghet krävs för att barnen skall våga utforska, vilket i sin tur resulterar i lärande. Flera av respondenterna uttrycker även en oro över att omsorgsbegreppet riskerar att blekna, i läroplanens starka framtoning av lärandemål. Likaså har vi tolkat det som att det finns en viss osäkerhet kring hur omsorgen ska kunna kombineras med lärande och bilda en helhet, då lärandet ofta får största fokus.

En bred variation av begreppet anknytning synliggjordes i studien, fast med en del likheter. Som tidigare nämnts kan hur personer uttrycker sin uppfattning och vilka specifika ord och meningar som används variera, detta på grund av att alla har olika sätt att uttrycka sig på. Inom fenomenografin anses det däremot att ett fenomen endast kan uppfattas på ett begränsat antal sätt (Svensson & Åkerblom, 2020). Därför var det en viktig utgångspunkt i studien att få personerna som deltog att fokusera på samma fenomen, för att få möjlighet att se variationerna. Att alla respondenter uttryckte sig på olika sätt blev tydligt, och likaså att det fanns mycket likheter i respondenternas svar. Men viktigast av allt var att vi kunde se variationerna av uppfattningar kring begreppet. Respondenterna tycktes ha till viss del olika fokus när de besvarade enkätfrågorna. Men även att likheterna i respondenternas svar tyder på att det mycket riktigt kan stämma överens med att det finns ett begränsat antal sätt som ett fenomen kan uppfattas på.

Sammanfattningsvis har studien gett oss nya kunskaper. Bland annat vikten av att ha en god atmosfär i verksamheten. Både respondenter och tidigare forskning trycker på att en god atmosfär bidrar till en tryggare miljö, som gynnar möjligheter till anknytning. Studien har gett oss mer kunskap om hur barnen kan påverkas av anknytningsrelationer, och precis som respondenterna och forskning visar är det extra viktigt vid inskolning hos de yngre barnen. Därmed är det en viktig kunskap att inneha i kommande yrkesprofession i förskolan. Som förskollärare är det viktigt att reflektera över sin barnsyn, med andra ord vad man har för bild av barn? Dagens ideal av ett barn lyfts fram som det kompetenta barnet, med rätt till delaktighet och inflytande. Men samtidigt får inte det lilla barnets behov av omsorg förnekas. Likaså har det uppmärksammat att begreppet anknytning inte lyfts i läroplanen. Bland annat uttryckte respondenter egna tolkningar och uttryckte sig *“jag tolkar anknytning som”*, det kan därför vara viktigt att samtala om begreppet kollegor emellan. Detta för att kunna göra en överenskommelse över arbetet med anknytning i förskolan, just eftersom det kan vara svårt att tolka hur förskollärare ska arbeta med begreppet utifrån läroplanen.

8 Förslag på vidare forskning

Om studien hade pågått under en längre tid, hade den kunnat vidareutvecklas inom vissa områden. Bland annat hade enkäten kunnat skickas ut ytterligare en gång vid ett senare tillfälle, svaren hade då kunnat jämföras och på så vis kunnat mäta studiens reliabilitet. Om svaren då hade blivit samma hade studien haft en högre reliabilitet.

Ett annat förslag på fortsatt forskning är att genomföra samtalsintervjuer med förskollärare för att komplettera enkäterna. Det här var något som hade planerats att genomföra till en början, men på grund av rådande situation med covid-19 kunde det tyvärr inte utföras. Genom samtal har båda samtalsparterna stor frihet att vinkla samtalet, och på så vis hade det kunnat gå att få in ny kunskap, som blivit överraskande och intressant för studien.

En intressant aspekt att få med i studien hade även varit att genomföra en observation av inskolning. Detta för att rent praktiskt få se hur förskollärare arbetar under inskolningen för att etablera en anknytningsrelation med barn, samt vad för strategier och verktyg som används från både pedagogens och barnets sida.

9 Slutord

Med studien hoppas vi bidra med mer kunskap kring anknytningens betydelse för barn, vid inskolning i förskolan. Vi hoppas att läsarna kan få en tankeställare kring hur ett barn påverkas när barnet inte får en trygg anknytning, samt hur betydelsefull förskolläraren kan vara för att skapa trygga relationer.

10 Referenslista

Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2015). *Statistisk verktygslåda 0: att förstå och förändra världen med siffror*. Lund: Studentlitteratur.

Bowlby, R. (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. I *Attachment & Human Development: The Life and Work of John Bowlby: A tribute to his centenary*, Vol.9(4), pp.307-319. <https://www-tandfonline-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/full/10.1080/14616730701711516>

Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Commodari, E. (2013). Preschool teacher attachment, school readiness and risk of learning difficulties. I *Early childhood research quarterly*, Vol.28(1), pp.123-133. https://gu-se-primo.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_elsevier_sdoi_10_1016_j_ecresq_2012_03_004&context=PC&vid=46GUB_VU1&lang=sv_SE&search_scope=default_scope&adaptor=primo_central_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,attachment%20preschool&offset=0

Hagström, B. (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskolan* (Malmö Studies in Educational Sciences No. 48) [Doktorsavhandling, Malmö Högskola]. Malmö University Electronic Publishing. [SMUTSTITEL \(diva-portal.org\)](http://SMUTSTITEL.diva-portal.org)

Halldén, G. (2015). Bilden av barnet. I Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. *Att bli förskollärare. Mångfacetterad komplexitet*. (s.116-123). Stockholm: Liber.

Hart, S., & Schwartz, R. (2010). *Från interaktion till relation: om anknytningsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Hägglund, S. (2015). Förskolan som samhällsrum. I Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. *Att bli förskollärare. Mångfacetterad komplexitet*. (s.124-127). Stockholm: Liber.

Johansson, E. (2011). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Kroksmark, T. (2007). Fenomenografisk didaktik - en didaktisk möjlighet. *Didaktisk Tidskrift* Vol. 17, No. 2-3, 1-47. Jönköping högskola. [Fenomenografiskdidaktik \(tomaskroksmark.se\)](http://Fenomenografiskdidaktik.tomaskroksmark.se)

Rönnerman, K. (2020). Aktionsforskning som examensarbete. I Åkerblom, A. Hellman, A., & Pramling, N. (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan*. (s.275-292). Malmö: Gleerups.

Sandell, A & Nyrén, L. (2013) Likvärdighet i förskolan. I Harju, A. Tallberg Broman, I. (Red) *Föräldrar, förskola och skola. Om Mångfald, makt och möjligheter.* (s.229-242). Lund: Studentlitteratur AB.

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18.* Stockholm: Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Svensson, L., & Åkerblom, A. (2020). Fenomenografi om undervisning i förskolan. I Åkerblom, A. Hellman, A., & Pramling, N. (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan.* (s.89-106). Malmö: Gleerups.

Quan-McGimpsey, S., Kuczynski, L., Brophy, K. (2011). Early Education Teachers' Conceptualizations and Strategies for Managing Closeness in Child Care: The Personal Domain. *Journal of Early Childhood Research*, 232-46. Web.
<https://journals-sagepub-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1177/1476718X10389146>

Åberg-Bengtsson, L. och Pramling, N. (2020). Data att räkna med - om att använda siffermaterial i ett vetenskapligt uppsatsarbete. I Åkerblom, A. Hellman, A., & Pramling, N. (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan.* (s.185-204). Malmö: Gleerups.

11 Bilagor

11.1 Bilaga 1

Mejl till rektorerna:

Hej!

Vi är tre studenter som läser på förskolläraryrket, på Göteborgs universitet. Under hösten skriver vi vårt examensarbete, som handlar om anknytning och dess betydelse för barn vid inskolning i förskolan. I studien vill vi undersöka förskollärares olika uppfattningar vad det gäller begreppet anknytning.

För att samla in material till vår studie skickar vi därför ut en enkät, i hopp om att samla in information från olika förskollärare i din enhet.

Vi skulle vara tacksamma om du har möjlighet att vidarebefordra bifogad fil, som leder vidare till enkäten, till ca 5-7 stycken förskollärare. Återkoppla gärna angående hur många förskollärare du vidarebefordrat mejlet till, så att vi kan hålla koll på hur många förskollärare som erbjudits att delta. Detta hjälper oss att kunna utföra vårt examensarbete.

Enkäten förväntas ta ca 10 minuter, Eftersom vi skriver arbetet under en begränsad tid, önskar vi att länken skickas till förskollärarna så snart som möjligt, så att deras svar kommer med.

Vid frågor är du välkommen att kontakta oss.

Tack på förhand,
Med vänliga hälsningar
Ida, Viktoria och Sara

Viktoria Wahlgren
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Sara Thuresson
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Ida Marklund
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Kursansvarig:
Anette Hellman
Mejl: xxxxx@ped.gu.se

11.2 Bilaga 2

Hej,

Vi är tre studenter som läser på förskolläraryrket, på Göteborgs universitet. Under hösten skriver vi vårt examensarbete, som handlar om anknytning och dess betydelse för barn vid inskolning i förskolan. I studien vill vi undersöka förskollärares olika uppfattningar vad det gäller begreppet anknytning rent generellt, men också vad det har för betydelse för barnet under inskolning. För att samla in material till vår studie skickar vi därför ut en enkät, och vore tacksamma för ditt deltagande.

I arbetet förhåller vi oss till de forskningsetiska principerna. Detta innefattar bland annat att de som medverkar i vår studie förblir anonyma, med andra ord enkäten kommer att avidentifieras och inga personuppgifter kommer att avslöjas. Den information som framgår i enkäten kommer endast att användas i syfte för forskningsändamål, och efter avslutad studie kommer allt material att raderas. Medverkan i studien är frivillig och den som vill avbryta sitt deltagande kan när som helst göra det.

Genom att besvara enkäten, ger du därmed ditt samtycke till deltagande i studien.

Enkätlink: <https://www.webbenkater.com/s/cc8da03>

Enkäten förväntas ta ca 10 minuter, eftersom vi skriver arbetet under en begränsad tid, önskar vi att enkäten lämnas in senast den 23:e november.

Om du har några frågor är du välkommen att höra av dig till oss.

Tack på förhand för ditt deltagande, det betyder mycket för oss

Vänliga hälsningar
Viktoria, Ida och Sara

Viktoria Wahlgren
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Sara Thuresson
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Ida Marklund
Mejl: xxxxx@student.gu.se

Kursansvarig:
Anette Hellman
Mejl: xxxxx@ped.gu.se

11.3 Bilaga 3

Enkätfrågor

Ålder: _____

Vilket år blev du examinerad förskollärare?

År: _____

Hur lång arbetslivserfarenhet?

1 år eller mindre

2 - 5 år

6 år eller mer

Vilka åldrar i barngruppen arbetar du med just nu?

Åldrarna i barngruppen: _____

Hur ser du på begreppet anknytning i förskolan?

Hur arbetar du med att etablera en anknytningsrelation med barnen vid inskolning?

Hur upplever du förskolans läroplan utifrån ett anknytningsperspektiv?

Upplever ni några möjligheter eller hinder i arbetet med att bidra till en trygg anknytning i förskolan?